

Datum
2020-02-19Diarienummer
KS-2019/2514.119Handläggare
Björn Rosborg
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Individanpassade måltider för att förhindra undernäring i Huddinges äldreomsorg – svar på motion väckt av Sara Heelge Vikmång (S) och Margareta Vikgren (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Mot bakgrund av vad som framgår av kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 19 februari 2020, anses motionen besvarad.

Sammanfattning

I kommunfullmäktige den 30 september 2019 väcktes motionen "Individanpassade måltider för att förhindra undernäring i Huddinges äldreomsorg" – av Sara Heelge Vikmång (S) och Margareta Vikgren (S).

I motionen kan man läsa att undernäring är en av de största utmaningarna inom äldreomsorgen. Förslagsställarna vill att måltiderna i äldreomsorgen i högre grad än idag ska utgå från individens behov och önskemål, främja aptit och matglädje och bli en tydligare del av omvårdnaden.

Motionen har gått på remiss till vård- och omsorgsnämnden och Huddinge pensionärsråd.

Kommunstyrelsens förvaltning konstaterar precis som motionärerna att människor lever allt längre vilket också ställer höga krav på kommunens resurser och att de anpassas utifrån äldres behov.

Motionärernas förslag "att maten i Huddinges äldreomsorg i så stor utsträckning som möjligt ska vara individuellt anpassad för att möta varje individs näringsbehov och utgå från de senaste nordiska näringsrekommendationerna" är, mot bakgrund av vad som framgår av vård- och omsorgsnämndens remissvar, till övervägande del redan uppfyllt.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår att motionen ska anses besvarad.

Beskrivning av ärendet

I kommunfullmäktige den 30 september 2019 väcktes motionen "Individanpassade måltider för att förhindra undernäring i Huddinges äldreomsorg" – av Sara Heelge Vikmång (S) och Margareta Vikgren (S).

Motionärerna konstaterar att allt fler blir allt äldre och att andelen äldre i befolkningen ökar. Att vi får leva längre är en stor framgång för vårt samhälle, men det ställer också höga krav på att resurserna följer med i utvecklingen och att det anpassas utifrån äldres behov.

I motionen kan man läsa att undernäring är en av de största utmaningarna inom äldreomsorgen. Förslagsställarna vill att måltiderna i äldreomsorgen i högre grad än idag ska utgå från individens behov och önskemål, främja aptit och matglädje och bli en tydligare del av omvårdnaden och föreslår:

”Att maten i Huddinges äldreomsorg i så stor utsträckning som möjligt ska vara individuellt anpassad för att möta varje individs näringsbehov och utgå från de senaste nordiska näringsrekommendationerna.”

Remissvar

Vård- och omsorgsnämnden

I nämndens remissvar redogörs för de riktlinjer, antagna av nämnden, som finns rörande mat och måltider inom kommunens äldreomsorg och att de är utarbetade med stöd av allmänna råd från Livsmedelsverket och Socialstyrelsen i vad som är bra och näringsrik kost för äldre personer.

Just nu pågår en revidering av befintliga riktlinjer för kost och måltider då dessa ska anpassas till nya kunskaper från Livsmedelsverkets rekommendationer från 2019 om mat och måltider för äldre.

Uppföljning av kost och måltider – vad säger de äldre själva?

Brukare som bor i särskilt boende serveras tre huvudmåltider och ett antal mellanmål per dag. Vid den årliga brukarundersökningen finns två frågor som klargör brukarens uppfattning om maten och måltiden.

1. Tycker du att maten smakar bra?
2. Upplever du måltiderna som en trevlig stund?

Svaren från brukare i särskilt boende inom Huddinge kommun ligger ungefär som riksgenomsnittet både avseende uppfattning om mat och om måltidssituation.

Ansvar och måltidsmodell

Inom kommunen finns en särskild kostenhet med specifik kompetens kring kost, måltider och näringsfrågor.

Måltidsmodellen som tillämpas inom äldreomsorgen i Huddinge utgår från modellen FAMM.¹ Genom tillämpning av modellen ses måltidssituationen som en helhet och fokus är både på maten och måltidsmiljön.

Brukaren ska så långt som det är möjligt erbjudas möjlighet att påverka matsedel, måltidsmiljö, mattider med mera. I varje boende finns ett kostombud som är sjuksköterskans samarbetspartner i matfrågor och måltider. I så hög utsträckning som möjligt försöker kommunen anpassa måltiden efter den enskildes individuella behov och önskemål.

Kost och nutrition

Den mat som serveras till äldre personer i särskilt boende är mer energität än normalkost. För många äldre försämras förmågan att äta och aptiten avtar, vilket kan leda till utveckling av nedsatt näringstillstånd som i sin tur leder till ett försämrat immunförsvar med risk för ytterligare ohälsa. Detta behöver noga bevakas av verksamheten och som stöd för detta finns riktlinjer och rutiner för bedömning, behandling och uppföljning.

I kommunen görs en riskbedömning gällande undernäring på alla som flyttar in på ett särskilt boende. Detta dokumenteras i det nationella kvalitetsregistret ”Senior Alert”. Om det föreligger risk för undernäring ska en utredning göras för att bedöma allvarlighetsgrad och identifiera bakomliggande orsak. Därefter ska vid behov åtgärder sättas in och dessa ska dokumenteras i en vårdplan.

Huddinge pensionärsråd

Rådet tillstyrker motionens intention och menar att de nya rön som nu presenteras rörande äldres matvanor ska genomsyra verksamheten. Nytt är t.ex. att protein och fett är viktigare än sallader, mellanmål och småätande är tillåtet, alltså helt i motsats till hur de äldre ätit under sin aktiva livstid. Denna kunskap måste implementeras hos personalen för att sedan genomsyra verksamheten.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning konstaterar precis som motionärerna att människor lever allt längre vilket också ställer höga krav på kommunens resurser och att de anpassas utifrån äldres behov.

Motionärernas förslag ”att maten i Huddinges äldreomsorg i så stor utsträckning som möjligt ska vara individuellt anpassad för att möta varje individs näringsbehov och utgå från de senaste nordiska näringsrekommendationerna” är, mot bakgrund av vad som framgår av vård- och omsorgsnämndens remissvar, till övervägande del redan uppfyllt.

- Det finns riktlinjer för måltidsverksamheten för de äldre som tagits fram med stöd av allmänna råd från Livsmedelsverket och Socialstyrelsen i vad som är bra och näringsrik kost för äldre personer. Just nu pågår en revidering av

¹ FAMM (Five Aspects Meal Model) är framtagen på Restaurang- och hotellhögskolan vid Örebro universitet. Modellen har utvecklats inom forskningsområdet måltidskunskap, och belyser de fem aspekterna rummet, mötet, maten (och drycken), styrsystemet och stämningen.

Datum
2020-02-19Diarienummer
KS-2019/2514.119

dessas då de ska anpassas till Livsmedelsverkets rekommendationer från 2019 om mat och måltider för äldre.

- Inom särskilt boende görs en årlig brukarundersökning av kost och måltider som klargör brukarens uppfattning om maten och måltiden.
- Måltidsmodellen som tillämpas inom äldreomsorgen i Huddinge utgår från modellen FAMM, fem aspekter som har en inverkan på den äldres sammantagna och upplevda kvalitet och brukaren ska så långt som det är möjligt erbjudas möjlighet att påverka matsedel, måltidsmiljö, mattider med mera.
- Den mat som serveras till äldre personer i särskilt boende är mer energität än normalkost eftersom många äldre får en försämrad förmåga att äta samt att aptiten avtar.
- I kommunen görs en riskbedömning gällande undernäring på alla som flyttar in på ett särskilt boende. Detta dokumenteras i det nationella kvalitetsregistret ”Senior Alert”. Om det föreligger risk för undernäring ska en utredning göras för att bedöma allvarlighetsgrad och identifiera bakomliggande orsak.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Svaret på motionen medför inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för kommunen.

Camilla Broo
Kommundirektör

Toralf Nilsson
Kanslidirektör

Bilagor

- Bilaga 1. Motionen
- Bilaga 2. Remissvar från vård- och omsorgsnämnden
- Bilaga 3. Remissvar från pensionärsrådet

Beslutet ska skickas till

Remissinstanserna